

ასასინებიდან თანამედროვე ტერორიზმამდე

გამოხმაურება თამაზ ნატროშვილის წიგნზე „მაშრიყით მაღრიბამდე“

21-ე საუკუნისთვის დამახასიათებელია ისტორიისადმი ინტერესის პროგრესირებადი ზრდა. აღნიშნული განპირობებულია სხვადასხვა პოლიტიკური სიტუაციებით, ნაციონალისტური განწყობილებების ზრდითა და „მეხსიერებათა ომებით“. ისტორიისადმი თანამედროვე მიდგომებით ისტორიული მეცნიერება ე. წ. ისტორიული მეხსიერების ნარატივითაა შეზღუდული, რომლის მიზეზადაც გვევლინება ისტორიის პოლიტიზაცია - ე.წ. ისტორიის პოლიტიკა და სოციალური პრაქტიკა. აქედან წარმოიქმნება პარადოქსული სიტუაცია: ისტორიული მეცნიერების როლი კნინდება, ხოლო პოლიტიკური კონიუნქტურიდან გამომდინარე, ისტორიული ცოდნის სხვადასხვა ნარატივების როლი იზრდება. იქმნება რეალობა, სადაც წარსული და მომავალი ერთგვარ „გაფართოებულ აწმყოდ“ ტრანსფორმირდება, სადაც ისტორიული ცოდნა წარმოგვიდგება უზარმაზარ საშუალებად, რომლის სისტემატიური გადაწერა ხდება სხვადასხვა ნარატივების მეშვეობით.

ტრენდია ისტორიის რეპოლიტიზაციაზე, მოწოდებები მისი ეთნიკური კომპონენტის წინ წამოწევაზე, იურიდიული და ეთნიკური მოთხოვნადობა ისტორიული ცოდნისა, რომელიც გამოდის როგორც არგუმენტი ქვეყნებსა და ხალხებზე ბრალის დასადებად ან მსჯავრის გამოსატანად. ეს პროცესი ისტორიის იურიდიფიკაციად არის სახელდებული.

„სწორ“ თანამედროვე პოლიტიკაზე მორგებული პოლიტიკა უკვე აღარ ითვლება ისტორიკოსებისთვის მადისკრედიტებელ გარემოებად. მათთვის განისაზღვრა როლი - იყვნენ მოსამართლეები ან ადვოკატები წარსულის სასამართლო პროცესებზე. ყველა ეს ტენდენცია ახალ ეპოქაში ქმნის გარემოს, სადაც იშლება დისტანცია წარსულსა და დღევანდელობას შორის, ისტორია გარდაიქმნება „გაფართოებულ აწმყოდ“ იმიტომ, რომ სწორედ თანამედროვე მიზნები და ამოცანები განაპირობებს ისტორიის ხელახლა გადაწერას, წარსულის მრავალგზის გადახედვას.

ამ თვალსაზრისით ნამდვილად გამორჩეულია თამაზ ნატროშვილის წიგნი „მაშრიყით მაღრიბამდე“, რომელიც მიმდინარე წელს ხელახლა გამოიცა. როგორც თავად ავტორიც აღნიშნავს, წიგნის შინაარსი მოითხოვდა ისტორიული ეპიზოდების მხატვრულ გადმოცემას, მაგრამ ის ყოველთვის რჩებოდა ისტორიის დოკუმენტური სიმართლისა და საკუთარი მეცნიერული ხედვის ერთგული.

ჩვენ ყურადღებას გავამახვილებთ ნაშრომში წარმოჩენილ და გაანალიზებულ ისეთ საკითხებზე, რომლებიც თანამედროვე გლობალური, რეგიონული და ეროვნული უსაფრთხოების უზრუნველყოფისთვის კვლავ აქტუალურია. პირველ რიგში ესაა ტერორიზმის პრობლემა.

თამაზ ნატროშვილის მიერ დოკუმენტური პროზის სტილში მოთხრობილი ამბები საშუალებას გვაძლევს ღრმად ჩავიხედოთ ისტორიული ტერორიზმის ფესვებში, დავინახოთ მისი აღმოცენებისა და განვითარების ლოგიკა, სტრატეგია და ტაქტიკა, რაც საშუალებას იძლევა უკეთ აღვიქვათ თანამედროვე ტერორიზმის მოდიფიკაციები. ერთ ნოველაში, რომელსაც ავტორმა „მულიდები“ უწოდა, განსაკუთრებული ადგილი უკავია ასასინების ორდენზე საუბარს. უსაფრთხოების თანამედროვე გამოწვევებიდან გამომდინარე, ასასინებისადმი ინტერესი უსაფრთხოების თემებზე კვლევებში ჩართულ მეცნიერთა და ექსპერტებისთვის იმ გარემოებით არის განპირობებული, რომ ბევრი რამ მათი სტრატეგიისა და ტაქტიკიდან თანამედროვე

ტერორიზმის სხვადასხვა სახეობებში გვხვდება. იუდეური სექტისა და ასასინების ორდენის ტერორისტულ ისტორიებს ბევრი საერთო აქვთ ერთმანეთთან და, ასევე, თანამედროვე ტერორისტულ ორგანიზაციებთან.

თანამედროვე და ისტორიული ტერორიზმის მთავარი დამახასიათებელია შიშის დათესვა და ძალადობის იდეოლოგია. ავტორი სამართლიანად აღნიშნავს, რომ ასასინებს მთელი მუსლიმური სამყარო შიშის ქვეშ ჰყავდათ.

თანამედროვე ეპოქაში ტერორისტული ქმედებების ბუნებაში გასარკვევად, აუცილებელია, უპირველეს ყოვლისა, ისტორიული ტერორიზმის არსში გარკვევა. აღნიშნული ნაშრომი, ვფიქრობ, ამ თვალსაზრსითაც აქტუალურია.

რა განსხვავება და მსგავსებაა ტერორისტულ მოქმედებასა და სამხედრო მოქმედებას შორის? წიგნის ავტორი დეტალურად ანალიზებს ისტორიულ პერიოდს, როდესაც ასასინები საერთაშორისო არენაზე გამოჩნდნენ. ეს ძალზე საგულისხმო ფაქტორი იყო. ავტორს გაკეთებული აქვს რეგიონში არსებული პოლიტიკური ვითარების საინტერესი ანალიზი, ნაჩვენებია მიმდინარე ომების, სამხედრო დაპირისპირებების ლოგიკა და ამ ვითარებაში ასასინების სახელმწიფოებრივი წარმონაქმნის პოზიციონირება. საინტერესოაა წარმოჩენილი მულიდებისა და მთელი რეგიონისთვის მომდინარე საფრთხის, მონღოლების გამოჩენისას, ასასინების სახელმწიფოებრივი წარმონაქმნის დიპლომატიური მცდელობები.

ზოგადად, ომების მიზანია (განსხვავებით ტოტალური ომებისა) არა მარტო გამარჯვება, არამედ მსოფლიო თანამეგობრობისა და, მათ შორის, მოწინააღმდეგის „დარწმუნება“ ომისთვის დასახული მიზნების მორალურ ბუნებაში და გამოყენებული საშუალებების მორალურ ადეკვატურობაში. სწორედ ამ ფორმულაშია ჩადებული ერთ-ერთი მთავარი განსხვავება ტერორისტულსა და წმინდა სამხედრო მოქმედებებს შორის. ისტორიულ და თანამედროვე ტერორიზმს შორის პარალელის გასავლებად, შემდეგ ალგორითმს მივმართოთ: თუ ერთ სოციალურ ჯგუფს (სახელმწიფოებრივი, ეთნიკური ერთობა, რელიგიური სექტა, სოციალური კლასი, სოციალური ერთობა) სურს შეცვალოს არსებული სტატუს-კვო (ჩაიდოს ძალაუფლება ხელში, წაართვას ძალაუფლება სხვას, ფორმირება გაუკეთოს ახალ ღირებულებებს, შეცვალოს სახელმწიფოებრივი ღირებულებები, დაიქვემდებაროს სხვა სოციალური ჯგუფები და ა.შ.) და მას ეწინააღმდეგება მეორე სოციალური ჯგუფი, რომელსაც არ სურს არსებული ვითარების შეცვლა, ასეთ დროს პირველი ჯგუფი ცდილობს თავის ნებას დაუქვემდებაროს მოწინააღმდეგე, მისი წარმომადგენლების დაშინების გზით. რა თქმა უნდა, სხვა საშუალებებთან ერთად, აღნიშნულის არა ერთი მაგალითი მოიძებნება როგორც ისტორიული ტერორიზმის ეპოქაში, ასევე, თანამედროვე რეალობაში. წარმატება და, ზოგადად, ტერორისტული მოქმედებების არსი დამოკიდებულია, ძირითადად, შიშის/დაშინების მასშტაბზე, რომელსაც ის იწვევს.

ტერორის ლოგიკა გულისხმობს უარის თქმას მორალურ პრინციპებსა და ნორმებზე. ტერორისტული მოქმედება ორგანიზატორების მხრიდან მით უფრო წარმატებულად ითვლება, რაც უფრო ნაკლებადაა შეზღუდული მორალური ნორმებით. შიში აღწევს თავის პიკს, როდესაც საზოგადოებაში არსებობს აღქმა, რომ სასიკვდილო დარტყმა შეიძლება მოხდეს ნებისმიერ დროს, ნებისმიერ ადგილას, ნებისმიერ მიზანთან მიმართებაში.

ფაქტია, რომ თანამედროვე ეპოქაში კაცობრიობა შედის გაურკვევლობის ახალ ფაზაში - „ომები პრინციპით - ყველა ყველას წინააღმდეგ“, რაც მნიშვნელოვნად ზრდის ტერორისტული მოქმედებების როლსა და შესაძლებლობებს.

დღეისათვის ტერორიზმის არაერთი სახეობა არსებობს: იდეოლოგიური ტერორიზმი, რელიგიური ტერორიზმი, რაციონალური ტერორიზმი, ჰიპერტერორიზმი, აფექტური ტერორიზმი და ა.შ. რაც შეეხება

ტერორიზმს თვითმკვლელობით, ის არ შეგვიძლია შევიყვანოთ ტერორიზმის არცერთ ახლადწარმოქმნილ ნაირსახეობაში იმდენად, რამდენადაც მასში არაფერია პრინციპულად ახალი. პირიქით. ტერორიზმის პირველი ისტორიული ფორმა, ასასინების ტერორიზმი, წარმოგვიდგება, როგორც მსხვერპლშეწირვის აქტი. მკვლელობის ჩადენის შემდგომ, ასასინი მშვიდად რჩებოდა ადგილზე და ელოდა თავის განაჩენს. განაჩენი კი ყოველთვის იყო ერთი - სიკვდილით დასჯა. დასჯის ფორმები კი შესაძლოა განსხვავებული ყოფილიყო: დაცვის მყისიერი რეაგირება, ადგილზე სიკვდილი თუ მოგვიანებით, წამებით სიკვდილი. დოკუმენტურ ნოველაში საინტერესოდ და საკმაოდ დეტალურადაა აღწერილი ასასინის მიერ ჩადენილი ტერორისტული ქმედება და მისი თვითაღიარება.

რატომ გახდა თანამედროვე ეპოქაში ტერორიზმის ეს ფორმა ასეთი აქტუალური?! მიზეზი, ერთი შეხედვით, პრაგმატულია. თვითმკვლელობითი ტერორიზმი უნიკალურია იმ თვალსაზრისით, რომ ორგანიზატორები, რომლებიც იყენებენ ამ ტაქტიკას, იღებენ სარგებელს ისე, რომ დიდი ფინანსური დანახარჯები არ სჭირდებათ. თუმცა არსებობს არაპრაგმატული და ღრმა მიზეზებიც. ასასინების აქტიური მოქმედების პერიოდიდან საუკუნეები გავიდა, რასაც თან ახლდა თანამედროვე ადამიანის რაციონალურობაზე წარმოდგენების ტრანფორმაციის ხანგრძლივი პროცესი. თვითმკვლელობითი ტერორიზმი - ესაა ტერორიზმის განსაკუთრებული ფორმა. თვითმკვლელი, ტერორისტული აქტის მეშვეობით, იძენს თვითრეალიზაციის შინაარსს და არა პრაგმატული მიზნის მიღწევის საშუალებას. აქ მნიშვნელოვანია მორალური ეფექტი. ნაშრომში დეტალურადაა აღწერილი ტერორიზმის ამ ფორმის (ტერორიზმი თვითმკვლელობით) ანატომია. ნაჩვენებია ტერორისტული სახელმწიფოებრივი წარმონაქმნის ჩამოყალიბების ისტორია, ორგანიზაციული სტრუქტურა. გაანალიზებულია რეგიონში პოლიტიკური ვითარება და ასასინების პოზიციონირება, მიზნები და ქმედებები, ტერორისტული აქტების ტაქტიკა - მკვლელობა თვითმკვლელი ასასინების მეშვეობით. ასეთი ფორმის ტერორისტული აქტის ჩამდენი კონტიგენტის სელექცია და გაწვრთნა.

თუ პარალელს გავავლებთ ისტორიული ტერორიზმის ამ ფორმასა და თანამედროვე ტერორიზმს შორის, ბევრ ანალოგს დავინახავთ. ასასინების ტერორისტული სახელმწიფოებრივი წარმონაქმნის ქმედებები და ე. წ. ჰიპერტერორიზმი თანამედროვე უმსხვილესი ტერორისტული ორგანიზაციების ხელწერაა. სწორედ აღნიშნულ კონტექსტში უნდა დავინახოთ თ. ნატროშვილის ნაშრომის პრაქტიკული მნიშვნელობა.

თანამედროვე ტერორიზმის ანალიზის პროცესში, მიზანშეწონილია მოკლედ შევხებით ტერორიზმის რამდენიმე ნაირსახეობას. თუ ვისაუბრებთ იდეოლოგიურ ტერორიზმზე, უნდა აღინიშნოს, რომ მას კავშირი აქვს ღირებულებით - რაციონალურ მოქმედებასთან. სწორედ ტერორიზმის ეს სახეობა იქცა ტერორიზმის, როგორც სოციალური მოვლენის საწყისად. იდეოლოგიურ ტერორიზმში დევს საზოგადოების სასურველი მდგომარეობის იდეა, ღირებულებით კონტექსტში, რაც ნებისმიერ ფასად უნდა იქნას მიღწეული. სამიზნე ღირებულებად შეიძლება განიხილებოდეს თავისუფლება, თანასწორობა, სამართლიანობა, რასობრივი უპირატესობა და ა.შ. აღსანიშნავია, რომ ამ მიზნის მნიშვნელობა იმდენად მაღალია, რომ მისკენ მიმავალ გზაზე შესაძლოა უარყოფილ იქნას ყველა საყოველთაოდ აღიარებული ნორმა. მსგავსი ტერორიზმის პირველ ისტორიულ ფორმად განიხილება იაკობინელების სახელმწიფო ტერორიზმი დიდი ფრანგული რევოლუციის შემდგომ. ტერორის აღნიშნული სახეობა წარმოგვიდგება როგორც მიზანდასახული ტერორი, შიშის ატმოსფეროს შესაქმნელად, მოწინააღმდეგის დასათრგუნად და ახალი საზოგადოების დასამკვიდრებლად. ასეთი მაგალითები ჩვენს უახლოეს წარსულშიც შეიძლება მოვიძიოთ.

ძალადობა, მკვლელობა, დასჯა გამართლებულია ახალი საზოგადოების აშენების მაღალი ღირებულებებიდან გამომდინარე. რაც შეეხება რაციონალურ ტერორიზმს, მისი მიზნები, ისევე როგორც ტერორიზმის სხვა სახეობებისა, შეიძლება მიღწეულ იქნას მოწინააღმდეგეში შიშის დანერგვით, თუმცა თავად

მიზნებია გაცილებით რაციონალური. რაციონალური ტერორიზმის ერთ-ერთი სახეობა თანამედროვე ეპოქის პროდუქტია, თუმცა მასაც დაემტკიცება ფესვები ასასინების ტერორიზმთან. ტერორიზმის ეს ნაირსახეობა ერთგვარ ბიზნესად იქცა. ყველა მასშტაბური ტერაქტი არსებითად ცვლის ეკონომიკურ ცხოვრებას, თამაშობს ფასები სტრატეგიული დანიშნულების პროდუქტებზე, მაგ. ენერგორესურსებზე და ა.შ. არაერთმა ტერორისტულმა ორგანიზაციამ აულო აღლო და შეაფასა ტერორიზმის „ეკონომიკური“ ასპექტი.

თანამედროვე ტერორიზმის ანალიზისას, აუცილებლად უნდა ვახსენოთ ე. წ. აფექტური ტერორიზმი. ტერორისტული ამ შემთხვევაში არის მოქმედება, მაგრამ მოტივი, განზრახვა, შედეგი ასეთად არ წარმოგვიდგება. ასეთი მოქმედებები ხშირად დებულობს მასობრივ ხასიათს და გააჩნია სოციალური შინაარსი ან რეზულტატი, რაც თანხვედრაშია მიზანმიმართულ და სისტემურ ტერორთან.

არსებითად განსხვავებულია რელიგიური ტერორიზმი, მაგრამ ტერორიზმის ამ ნაირსახეობასაც მხოლოდ გარეგნული მსგავსება აქვს ტერორიზმთან, მისი სრულფასოვანი, თანამედროვე გაგებით. ასეთი მოქმედების მოტივი, რელიგიური ტერორიზმის შემთხვევაში, სასურველი შედეგის დადგომაა რელიგიური ტრადიციის მხარდაჭერით და არა ზოგადად, შიშის დათესვა ან სოციალური მდგომარეობის შეცვლა.

კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი ასპექტი. როდესაც უსაფრთხოების პოზიციიდან ვაანალიზებთ თანამედროვე კულტურას, ყურადღებას იქცევს ის გარემოება, რომ ასასინების შესახებ არასწორი აქცენტებით მიწოდებულ ინფორმაციას დიდი მიზიდულობის ძალა აქვს და სერიოზულ ნეგატიურ გავლენას ახდენს ახალგაზრდულ აუდიტორიაზე. ამის ნათელი მაგალითია მრავალრიცხოვანი კომპიუტერული თამაშები და ფილმები მსგავსი დასახელებით. აქვე გავიხსენებდი წიგნში აღწერილ სიუჟეტსაც ასასინების როლზე ტრუბადურების შემოქმედებაში.

ახალი ტიპის ტერორიზმი, ჰიპერტერორიზმი სხვადასხვა სახელით მოიხსენიება, ზოგჯერ მას უწოდებენ პოსტკლასიკურ ტერორიზმს, პოსტმოდერნის ეპოქის ტერორიზმს, რადიკალურ ტერორიზმს და ა.შ. მაგრამ საქმე დასახელებაში როდია. კლასიკური ტერორიზმი, რომელიც ცნობილი იყო უკანასკნელ პერიოდამდე, იდეოლოგიური რადიკალებისა და სეპარატისტების ტერორიზმს წარმოადგენდა. მოქმედებდა მჭიდროდ შეკრული ორგანიზაცია საკუთარი მკაფიოდ გამოკვეთილი სტრატეგიითა და ტაქტიკით, ნაციონალური ერთობისა და ნაციონალური ხელისუფლების წინააღმდეგ, ნაციონალური ხელისუფლების ხელში ჩასაგდებად.

ამასთან ერთად, ისინი ცდილობდნენ, რაღაც ფორმით, ანგარიში გაეწიათ ინდივიდუალური თუ საზოგადოებრივი მორალისთვის. კლასიკური ტერორი ცდილობდა დაყრდნობოდა კლასიკურ მორალურ სტანდარტებს, გააჩნდა მკაფიოდ გამოკვეთილი მიზნები, რომლებიც მათივე იდეოლოგიური ზრახვებიდან გამომდინარეობდა. აღნიშნულ კონტექსტში „იკითხება“ მათი ტერორი, რევოლუციები, ბრძოლა სამართლიანი საქმისათვის და ა.შ. ასასინების მიზნები, მოტივები გასაგები იყო იმდენად, რამდენადაც რაციონალური და რაღაც გარკვეული სახით, საზოგადოებრივი დისკურსის ფორმატში ექცეოდა.

ჰიპერტერორიზმი სრულიად განსხვავებული მოვლენაა. კლასიკური გაგებით, მას რაიმე ზოგადი პოლიტიკური მიზანი არ გააჩნია, არ ექვემდებარება რაიმე კონკრეტულ პოლიტიკურ წესრიგს. ის, ჩვეულებრივ, მთელი სამყაროს წინააღმდეგაა მიმართული.

უნდა აღინიშნოს, რომ ტერორიზმის ეს ფორმა, მთელი რიგი ფაქტორებიდან გამომდინარე, მჭიდროდ დაკავშირებული აღმოჩნდა ისლამურ რადიკალიზმთან, მაგრამ აქვე დავაზუსტებთ, რომ ეს კავშირი როდის ნიშნავს იდენტურობას. ტერორიზმის ამ განსაკუთრებული ფორმისთვის დამახასიათებელია მთელი გარე სამყაროს მიმართ სიძულვილი. ხოლო ადამიანის სიცოცხლე არ წარმოადგენს არანაირ ღირებულებას.

ჰიპერტერორიზმის ნიშნებს ბევრი საერთო შეიძლება დაეძებნოს ისტორიულ ტერორიზმთან, თითქმის 900 წლის უკან ჩამოყალიბებულ ასასინების ტერორისტულ სახელმწიფოებრივ წარმონაქმნთან, რომელიც დაახლოებით 200 წლის განმავლობაში რჩებოდა მნიშვნელოვან პოლიტიკურ ძალად და შიშის ზრს სცემდა რეგიონში ყველას. მათი მოქმედების ძირითადი თავისებურებები: მუდმივი პროპაგანდა და ახალი მომხრეების მოზიდვა, საქმიანობის საიდუმლო ხასიათი, პოლიტიკური მკვლელობები, როგორც უნივერსალური ბრძოლის საშუალება, თვითმკვლელი ტერორისტების გამოყენება ტერორიზმის საშუალებად, ტოტალური დაშინება, ბრძოლა ყველგან და ყველას წინააღმდეგ, დღესაც - საუკუნეების შემდგომ აღმოცენებულ, 21-ე საუკუნის ჰიპერტერორიზმის ეპოქაშიც არ კარგავს აქტუალობას.

როდესაც თამაზ ნატროშვილის აღნიშნული ნაშრომი პირველად გამოიცა, მაშინ ძნელად თუ ვინმე წრმოიდგენდა, რომ 21-ე საუკუნის ცივილიზაცია შევიდოდა ჰიპერტერორიზმის ეპოქაში - პოსტმოდერნის, რადიკალური ტერორიზმის ეპოქაში, რომლის საქმიანობის ბევრი ელემენტი ასასინებიდან იღებს სათავეს. იქმნება შთაბეჭდილება, რომ თ. ნატროშვილს არც ამ თვალსაზრისით უმტყუნა ალღომ. წინასიტყვაობაში ავტორი წერს:

„საქართველო, გასაგებ გარემოებათა გამო, არასოდეს ყოფილა მოწყვეტილი აღმოსავლურ სამყაროს და ამიტომ „ქართლის ცხოვრებას“ ხშირად აუსახავს იქაური ამბებიც. ქართული ჟამთააღმწერელი, სხვათა შორის, მოიხსენიებს მთელ იმდროინდელ მსოფლიოში სახელგანთქმულ მულიდებს. სწორედ მათ მიუძღვით გარკვეული წვლილი წინამდებარე წიგნის დაბადებაში. ერთი მხრივ, „ქართლის ცხოვრების“ ლაკონურმა ცნობამ და მეორე მხრივ - არაბულ-სპარსულ წყაროებსა და ჯვაროსნულ ქრონიკებში დამოწმებულმა ზღვა მასალამ მიზიდა გაამეცნო მკითხველისათვის მულიდთა ანუ ასასინთა ვინაობა, მათი ცხოვრების რეალისტური თუ ფანტასტიკური ეპიზოდები, ყველაზე შთამბეჭდავი და კოლორიტული დეტალები. ქართველი მკითხველი მით უფრო უნდა დაინტერესდეს მულიდთა თავგადასავლით, რომ რვა საუკუნის უკან ისინი ქალაქ თბილისშიც ბინადრობდნენ, ხოლო რუსთაველოგიაში გამოთქმული ერთი მოსაზრების თანახმად, „ვეფხისტყაოსანშიც“ უპოვიათ თავიანთი ადგილი - ზღაპრულ ქაჯთა სახით“.

ეს დასკვნები, გარკვეულწილად, გვეხმარება თანამედროვე მიმდინარე პროცესების არსში გასარკვევად. ჩვენ უნდა „წავიკითხოთ“ გლობალური ტენდენციები ზოგადად კულტურის სფეროში. თანამედროვე მიდგომა, ისტორიული ცოდნის როლის ცვლილება მიმდინარე პოლიტიკაში, რეპოლიტიზაციის ტრენდი - ეს არაა მხოლოდ ნეგატიური პოლიტიკური კონიუნქტურა, რომელიც შეიძლება გასწორდეს ან შეკავდეს. ეს თანამედროვე რეალობაა, რომელიც მოითხოვს მის ბუნებაში გარკვევას. წინა პლანზე გამოდის არა ფაქტები მოვლენის შესახებ, არამედ აღქმები. სწორედ აქ დგება ისტორიული ცოდნის ეფექტურად მიწოდების პრობლემა. სწორედ ზემოთაღნიშნული პრობლემების კონტექსტში უნდა დავინახოთ თვალსაჩინო მწერლის თამაზ ნატროშვილის ეს ნაშრომი.